

Uhtualaisten sukujen tutkimus ja tarjolla oleva arkistoaines

Karjalan Kirjan pieni tarina kertoi, että eräs Ruotsin sotaherra oli vapaussotien aikana ryöstänyt tytön Karjalasta ja vienyt mukanaan Ouluun. Tytön lapsi Tiihvana pääsi kesäaikana pakoon Karjalaan ja asettui Uhtuan Lamminpohjaan. Uhtuan asutus on saanut alkunsa Tiihvanan kahdeksasta pojasta ja nykyinen miespolvi olisi tarun mukaan seitsemäs Tiihvanasta lukien.

Paljonko lienee tarinassa totta, mutta Tichanoff-nimisiä on joka tapauksessa elänyt kauan Uhtualla. Sukuun kuuluvat, Uhtualla syntyneet isäni ja isäni äiti, joita Maiju Keynäs oli haastatellut Kuhmossa, tiesivät kertoa, että Tiihhanoffit olivat seudun kanta-asukkaita, vanhoina aikoina kaskenkaatajia, myöhemmin maanviljelijöitä ja laukkukaupalla kävijöitä. Uhtualainen mummini, isänäiti Okahvie Dorofejeff eli Suomessa pakolaisena vuosina 1922—1948.

Muistelen kyselleeni häneltä Kuhmossa 1930-luvulla Uhtuan kylistä ja mummin omasta kotipaikasta ja mummi kertoili pehmeällä murteellaan, että syntymäkoti oli Uhtuossa, Lamminpohjassa, ja oli siellä myös Likopiä, Miitkala, Ryhjä, Alajärvi, Jyväskylä. Lapsia oli kolme, kolme poikaa "Iivana, Vasselei, Mikki." En ymmärtänyt aikanaan haastatella mummiä ja isääni perin pohjin Uhtuan elosta ja olosta. Tätä monet muutkin ikäiseni karjalaiset valittavat.

Mummi Okahvie, joka oli syntynyt v. 1858, tyttönimeltään Tiihhanoff, oli naimisissa Terosen Poavilan kanssa. Äitini kertoman mukaan Poavilan isä Tero-ukko oli asunut Teronvaarassa, mutta Uhtuan kyläkartan mukaan Terolan talo näyttää olevan ennemminkin Lamminpohjan kylänosassa, jossa mummin tyttöaikainen koti oli sijainnut. Okahvie-mummiä kutsuttiin Dorofovnaksi isän nimen (Dorohvie) mukaan. Okahvie ei saanut hautasijaansa Uhtuan vanhaan kalmistoon. Hän tuli pakolaisena Suomeen, ensin Kuusamoon ja asui sitten perheessämme Kuhmossa ja Puolangalla ja kuoli Puolangan paljolti kotikarjalaa muistuttavassa Lyläkylässä 90-vuotiaana.

Kun aloin selvittää omaa uhtualaista sukupuutani, totesin että sisarukseni ja serkkuni olivat vanhinta elossa olevaa sukupolvea. Uhtualla emme ole löytäneet sukulaisia eikä meillä toistaiseksi ole ollut mahdollisuutta tutustua Petroskoin tai Arkangelin arkistoihin. Päätin aloittaa tietojen keräämisen kirjallisuudesta ja Helsingin arkistojen tarjoamista aineksista. Kuulun Dorofejeff-sukuun isän puolelta, Tichanoff ja Metso -nimisiin sukuihin isänäidin puolelta. Äidin puolelta olen Jyväskylän Tsiigojeffeja ja Luvajärven Sergejeffejä. Arkistoissa työskenteleminen tuntui mielenkiintoiselta, ja niinpä innostuin keräämään tietoja muistakin uhtualaisista perhekunnista.

Mistä ja miten?

Alussa oli vaikea tietää, mitä kokoelmia pitäisi käydä läpi ja mitä niistä voisi löytää. Tieto kertyi usein pienistä sirusista ja aikaa kului paljon. Sitten arkistoaineksesta alkoi

tulla esiin odottamattomia yllätyksiä, mm. isäni ja mummin kirjeitä, joista suvula ei ollut ennestään tietoa. Sotaarkistossa oli säilynyt pieni lippunen, viimeinen Luvajärven ukin Puavila Sergejeffin Karjalan maaperällä kirjoittama kirje:

"Olkaa hyvä ja ottakaa mejän 2 lehmää ja tappakaat ja lihat ottakaa armijah ja nahkat jos voisija laittaa Leholle ja kuitin annatte ja otrija mikä lienee nin ne otatte ja punnitte ja jätätte noin 5 puutaa siementä varten ja olen meinan jatkaa matkaa yli rajan kuin se on nin haike elämätä nyt ja hyvästi jään. Pavel Sergejeff. 23.1.22"

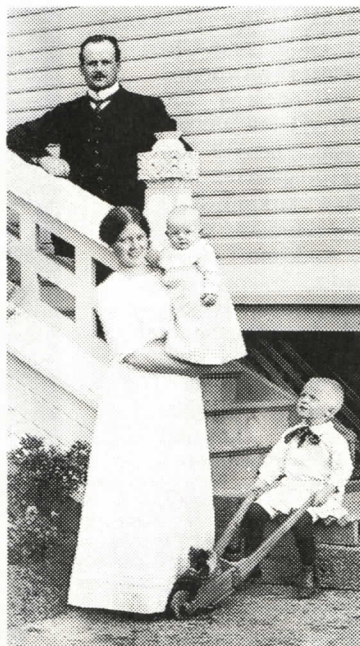
Karjalan kansannousun ajalta oleva kirje oli osoitettu Luvajärven silloiselle komendantille Waseli Waaralle, josta myöhemmin tuli Puavilan vävy.

Valtionarkisto

Valtionarkistossa istuskelin tutkimassa Karjalan kansannousun arkistoa. Kokoelmat

sisältävät mm. vuoden 1922 vapausarmeijan komppanioiden nimiluettelot. Arkistossa on tallella myös Itä-Karjalan siviiliviranomaisten arkisto, joka sisältää monenlaisia nimi- ja kokousluettelot, mm. listoja henkilöistä, joille oli myönnetty passit Suomeen menoa varten vuosina 1920—21. Esimerkiksi Huoti Hilippälä Tichanoff, Karjalan väliaikaisen hallituksen jäsen, oli saanut passin 5.8.1920 kuudeksi kuukaudeksi. Hilippälä oli passin tietojen mukaan syntynyt vuonna 1880, oli 185 cm pitkä, hiukset mustat, silmät ruskeat, viikset mustat, naimisissa. Passin myöntäjä oli Vasili Keynäs. Merkittävä oli myös Uhtuan seutujen 28.7.1918 pidetyn kansalaiskokouksen pöytäkirja, jonka alkikirjoittajina on 116 Uhtualta, 52 Alajärvestä ja 26 Jyväskylästä kotoisin olevaa henkilöä.

Valtion pakolaisavustuskeskuksen pakolaisluettelot ja muu pakolaisten Suomeen sijoittumista käsittelevä arkistoaines on myös Valtionarkis-

*Ei se
lapsi ikinä
itse kävele,
jota aina
talutetaan.*

(Suomal. sananlasku)

ALKO

tossa. Korttumuotoisesta pääluettelosta, jonka sisältämät tiedot näyttävät olevan vuosilta 1922—29, ehkä vähän myöhäisemmiltäkin vuosilta, tunnistin Uhtuan seudun ihmisiä noin seitsemän ja puoli sataa. Luetteloon on merkitty myös syntymä- tai asuinpaikka sekä syntymäaika. Tietoihin pitää kuitenkin suhtautua varauksella, sillä syntymävuodessa voi olla jopa kahden vuoden poikkeama, kuten esim. äitini kohdalla. Paikannimi taas voi tarkoittaa syntymä- tai asuinpaikkaa. Avustusta saaneiden luettelon mukaan yli 400 uhtualaista on tullut Suomeen Kuusamon kautta.

Suomen Historiallinen Seura on tallettanut Valtionarkistoon Uhtualla syntyneen Paavo Ahavan kokoelman, josta Uhtuan perinteen ja sukujen tutkija saa monenlaista tietoa. Kokoelmassa on Ahavan perhekirjeitä, kirjeitä Paavo Ahavalle karjalaisilta Suomesta ja Karjalasta, karjalaisilta kaupparehiltä, karjalaispojilta sotaväestä ja maailmansodan rintamilta, kirjeitä Amerikkaan muuttaneilta karjalaismiehiltä. ”Riikolan Torohvien Kassana”, joka lähettää Ahavan välityksellä rahaa Amerikasta äidilleen Karjalaan, saattaisi olla sukulaisiani Tiihkanoffeja. Isäni kertoman mukaan hänen enonsa oli mennyt Amerikkaan ja kirjoitellut sieltä kotiin vielä 1900-luvun alussa.

Ahavan kokoelma antaa meille sukututkimukseen liittyvän tiedon ohella liikuttavia kuvia Uhtuan ihmisten elämästä, välähdyksiä nälästä, puutteesta ja sairauksista. Kirjeet kertovat häistä ja kuolemista, kylän tapahtumista kotoisin nimin ja karjalaisin ilmaisin: ”Kuoli Paron Anni ja Ipattisen vaimo. Riemin Oksenie meni Pänttileilän Wassileille ja Issakkalan Miikkalin tytär Tomma meni Kuusilahen Huotarini pojalle.” Kirje on kirjoitettu vuonna 1899. Kirjeissä on usein terveisiä: ”Oleksein naiselta tiätinkältä, Jeysein vaimosta puaposta.” Sukututkija on usein ymmällään, kenestä oikein on kyse. Isänäitini Okahvie Tichanoff nimitti kirjeessään Paavo Ahavaa vävyksi. Todellisuudessa tämä oli isänäitini serkun Paron o.s. Tichanoff mies. Siis muutkin kutsuivat suvun uutta jäsentä vävyksi kuin vain appivanhemmat. Kokoelman nimi-luettelot ovat antoisia. Kulku-kauppiaiden kokouspöytäkirjan allekirjoittajina on lähes 80 nimeä, suurin osa uhtua-

laisia. Vuoden 1920 pakolaisten luettelossa on mainittu noin 140 Uhtuan seudun ihmistä, lisäksi kunkin ikä.

Sota-arkisto

Sota-arkistossa olen käynyt läpi Heimosota-arkistoa etsiäkseni tietoja Karjalan Metsäsissirykmentissä toimineesta isästani. Kokoelmassa on esim. vapaustaistelijoiden haastatteluja, armeijan miesluetteloita, tilanneselostuksia, kuormakirjoja, taisteluvauksia. Kansannousun ajoilta olevat asiakirjat, varsinkin talouspuolta käsittelevät asiakirjat ja lippuset ovat välistä venäjänkielisiä.

Näkemästäni arkistoaineksesta olen merkinnyt muistiin tietoja henkilöistä, joiden kotipaikaksi on merkitty Uhtua tai jokin Uhtuan eri kylistä. Mukana on siis Uhtuan kylä eli varsinainen Uhtuan kirkonkylä Keski-Kuittijärven pohjoispuolella, siitä ylös päin Pirtajärvi, Häme ja Röhö, kirkonkylästä itään Kuitin rannalla Kerkkies, Tsiksa, Sippola ja Kuusiniemi, Keski-Kuittijärvestä hieman etäämpänä olevat Mikkola, Haikola ja Jouhkola, Luusalmi Keski- ja Ala-Kuitin välissä ja Ala-Kuitin itärannalla sijaitseva Nurmilahti. Keski-Kuitin eteläpuolella ovat Jyvölähti, Kaklahti ja Enonsuu ja siiä etelään Alajärvi ja Luomajärvi. Uhtuan kirkonkylän ranta-illa näemme lisäksi nimet Saviloso, Kormuslahti ja Kyläniemi.

Uhtuan nimet

Iivo Härkösen mukaan Uhtuan ”pääkylässä” on vuonna 1905 ollut 204 taloa ja 1206 asukasta. Pirtajärven ainoassa talossa asui 7 henkeä. Keräämäni arkistoaineksen mukaan Uhtuan kirkonkylästä ovat peräisin seuraavat sivut: Afanasjeff, Andronoff (Jokiranta, Ontrola, Waara), Angervo, Arhippainen, Bogdanoff (Jokela, Lukkala, Simola), Dorofejeff (Alanko, Jokiranta, Mikkonen, Teronen, Waara), Feodoroff (Jokela, Rasi), Grigorjeff, Haurijeff (Haurinen, Hauri, Taviluoto), Hermanoff (Saviloso, Koikkala, Kuusikko), Hoteijeff (Kallio, Potilainen, Riutta, Vi-hanta), Huotarini, Jeremejeff (Räihä), Kiekkijeff (Matti-nen, Mäkelä), Klementjeff (Kotiranta, Varpasaari), Korniloff, Kovalainen, Kuikka, Markke, Metso, Mironainen, Mitrofanoff (Jekunen, Karjalainen, Kaukoniemi, Kaukoraanta, Koivuniemi, Saaren-

puu), Mosnikoff, Möller, Pardojeff, Partajeff (Partanen, Partola), Petroff, Potapoff (Lehto), Pällijeff (Pälli, Pällinen), Rantala, Remsujeff (Remsu, Kinon), Rieme, Rodionoff (Riikonen), Sergejeff (Jama, Jukkanen, Sirkeinen), Sofronoff (Kivi, Timonen), Terentjeff (Jousiniemi, Tervo, Timonen), Tichanoff (Hilippälä, Lampinen, Leskelä, Liesma, Riikola, Thompson, Tikanoja, Tikkanen, Tyynelä, Urama, Vainio, Vierma), Trofimoff (Pankkonen), Vaikka-nen, Vepsäläinen. Sulkuihin olen merkinnyt näkemäni suomennoksen tai suvun jo Karjalassa käyttämän suomenmuotoisen nimen.

Suomennetusta nimestä ei voi aina päätellä ”virallista” venäjänkielistä nimeä. Esim. Afanasjeff-nimestä olen nähnyt yli kaksikymmentä erilaista suomen kielistä nimeä, joista tunnetuin on Karjalan Paavon nimi Ahava, mutta olen nähnyt suvun ja sen eri haarojen jäsenillä myös nimet Ahma, Aho, Alanko, Alanne, Alava, Anttila, Haapala, Hirssu, Ipunen, Jokela, Kanerva, Kangas, Koivukoski, Kujala, Louhikoski, Ohukainen, Ohvokaini, Ojala, Penttinen, Ranne, Rinne, Sammalisto, Vilu ja amerikkalaistunut Johnson.

Minulla ei ole myöskään

riittävästi tietoa siitä, mikä nimi on kunkin suvun ”alkuperäinen” vanha karjalainen nimi. Isäni puoleisen suvun nimet mainitaan usein muodossa ”Teroni Vasselei”, mutta asiakirjoissa käytetään nimeä Dorofejeff. Isäni käytti aika nuorena nimeä Dorofejeff Waara. Waara-nimen on ottanut käyttöön myös Uhtuan kirkonkylän Wasili Andronoff ja Jyvöälähdän Nikolai Kenijeff.

Joitakin talon nimiä otettiin myöhemmin sukunimiksi. Uhtuan aineistostani poimin joitakin esimerkkejä: Hilippäläin Timo (Tichanoff), sukulaisilla myöhemmin nimi Hilippälä, Petrilä (Haurijeff), Ojala (Afanasjeff), Saviloso (Hermanoff), Ontrola (Andronoff). Leskelän Mikittä on sukuaan Tichanoff, kuten myös Punakon veljekset, jotka menivät Amerikkaan.

1920-luvulla Karjalan Vartia-letti julkaisi tietoja useista nimenmuutoksista. Karjalan kansannousun aikana kirjattiin Uhtuan seudun sotilaita luetteloihin enimmäkseen suomalais-karjalaisilla nimillä.

Uhtuan kylät

Saviloso, Kormuslahti ja Kyläniemi sijaitsivat Kuitin rannalla Uhtuan kirkonkyläs-

LAHJAKSI SUOMALAISELLE

Heimolehti Karjala —
suomalainen lahja
suomalaiselle.

Lisätietoja os.
Heimolehti KARJALA
Oksasenkatu 8
53100 Lappeenranta
Puh. 953-4531700

tä länteen. Kormuslahdessa oli v. 1905 11 asukasta kahdessa talossa, Savilosossa vain yksi talo ja siinä 9 asukasta. Kyläniemessä oli yksi talo ja 6 asujaa. Kyläniemen Remsu-jeffin tunnetuin henkilö on Karjalan asiaa monin tavoin edistänyt ja myös runoilijana tunnettu Timo Remsu-jeff Manner. Kyläniemen Remsu-jeffit tunnetaan myös nimillä Rainio, Kanerva ja Saari.

Äitini puoleisesta suvusta Kyläniemeen oli naitu Luva-järvestä Homan Puavila Serge-jeffin sisarpuoli Marppa, joka oli Timo Mannerin äiti. Marpan tytär Katti taas naitiin Homan Puavilan vaimon veljelle Jyväskylästä Romanaisiin, Tsiigojeffin sukuun. Timo Manner oli äitini puolis-erkkä ja äitini suvun puolelta Romanaisissa olisi ollut minun isomummolani. Sukulaisuus- suhteiden kuvailu on joskus näin monimutkaista. Perusteellisempi Uhtuan seudun sukututkimus tulee varmasti paljastamaan meille monia tuntemattomia sukulaisuus- suhteita, myöskin avioliittojen kautta.

Alajärvellä asusti sukukunta nimeltä Ijefleff, johon kuului muun muassa Oulujoen Maikkulan huoltolan viimeinen johtaja Pekka Harju, Outi-tätini aviomies. Ijefleffit ovat käyttäneet myös nimiä Ivala, Iivonen, Koivuniemi ja Virta. Alajärvessä oli 39 taloa vuonna 1905 ja niissä 254 asujaa. Alajärvessä eli myös Jakoffe (Jaakkonen, Tetrisaari), Kemppainen, Kemppu-jeff, Klementjeff, Malikin, Malinen, Miheijeff (Kari, Niemelä), Multanen, Oljokkaini, Panfiloff, Peksu-jeff (Rasi), Timofejeff (Louhela, Timonen), Uljanoff ja Wasil-jeff (Kiekkisaari) sukuisia. Alajärveläisiä ovat myös seuraavat: Jefremoff, Kivimaa, Kiviranta, Korhonen, Korkkojev, Kujala, Leppäniemi, Miikkala, Mikkonen, Mukava, Peltola, Raunio, Rinne, Takala, Tuisku, Vitsataival, Vuoristo.

Alajärvestä etelään päin sijaitsevassa Luomajärvessä oli vuonna 1905 vain 3 taloa ja niissä 19 asujaa, ainakin Luoma, Miheijeff ja Timonen nimisiä.

Enonsuussa on vuonna 1905 ollut 7 taloa ja niissä 35 asukasta. Tunnetuimmat nimet Enonsuusta ovat Mitrofanoff (Mitro, Virtala) ja Enonsuuhun kotivävyksi tullut Jegor (Jyrki) Nikitins Andronoff perheineen.

Jyväskylästä asukkaat ovat meille hyvin tuttuja Pertti Vir-

tarannan teoksesta Vienan kylä kiertämässä. Iivo Härkösen tietojen mukaan siellä oli vuonna 1905 taloja ja asujia 486: Dorofejeff, Keinijeff, Kondratjeff, Popoff, Tilikoff, Torvijeff, Siikojeff, Siikonen, Tsiikojeff (Zigojeff). Jyväskylästä seudulta Iivo Härkönen merkitsee erikseen Vilulahden (1 talo, 8 asukasta), Veneahon (1 talo, 8 asukasta), Luntian (1 talo, 4 asukasta) ja Vaaran (2 taloa ja 13 asukasta). Vaara on Härkösellä venäjäksi Nuolutozero.

Romanaisen talossa eli nuorena neitsyenä äitini äiti, Oksenie Zigojeff, jonka Sirkein Homan Puavila vei vaimokseen Luvajärvelle Sirkeisten vanhaan sukutaloon. Suomessa Oksenie Vasiljovna

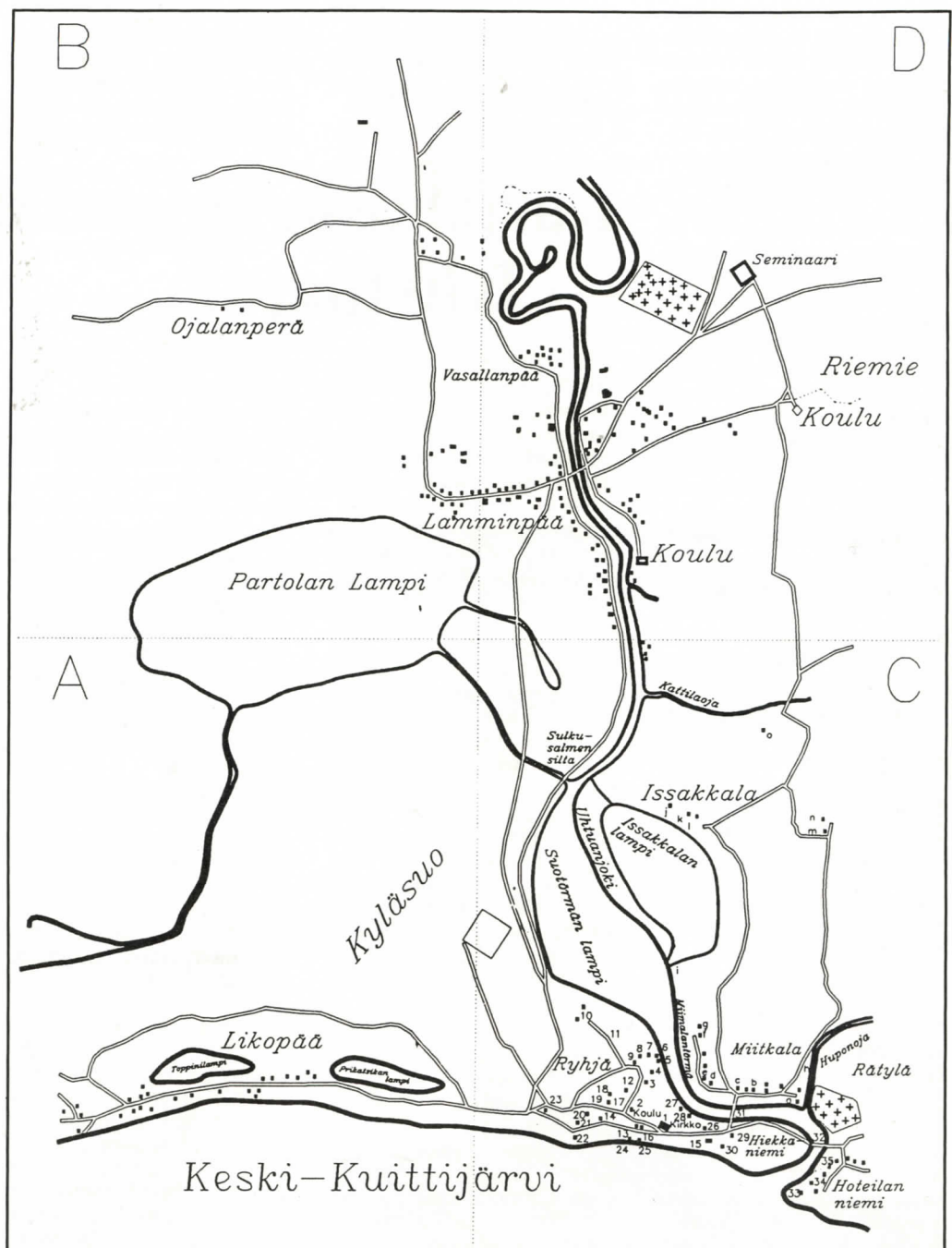
käytti nimeä Senja Sirkeinen. Valitettavan vähän tiedämme Senjan isän Vassilei Zigojeffin esivanhemmista. Romanaisen talon nimen alkuperästä en ole löytänyt toistaiseksi asiakirjatietoja. Jyväskylästä Popoffeihin meillä on sukulaisuus- suhteita avioliiton kautta.

Sukunimien vastaavuudet ovat osin helposti tunnettavia kuten Torvinen—Torvijeff, Siikonen—Sikojeff, Tiilikainen—Tilikoff. Entisiä Kenijeffejä (Keinijev) ovat Alanko, Lahelma, Kanerva, Kuusiranta, Liete, Syrjälä, Vaara, Vilulahdi. Popoff on Pappinen ja Haapala. Tilikoffeja ovat Kontulainen, Lietevaara ja Suuriniemi. Zigojeff tai Tsiikojeff on Karhusaari, Kivelä, Peltola, Pikkarainen, Pyörre,

komea Rautapää ja Tamminen. Könijeff (Köni), Kenijeff, ja Keinijeff lienevät yksi ja saman nimi. Torvijeff on paitsi Torvinen myös Kivelä, Kiviniemi, Kotilahti, Pihlaja, Suotermä ja Tuomi. Jyväskylästä tunnetaan myös nimet Kargujeff (Karhu), Kondratjeff (Karila, Kaurola), Kontu, Lehtola, Lettijeff (Lettinen), Nasariela, Niemelä, Sukonen, Vatajeff (Vatanen).

Kaklalahti Enonsuusta itään oli vain yhden talon ja 10 asukkaan asuttama vuonna 1905.

Luusalmen 21 talossa oli 166 asukasta vuonna 1905. Aineistossani ovat mm. sukunimet: Gauriloff (Virtanen), Kalinin (Takaranta, Salo), Karppani (Karppajeff), Luuk-

Uhtuan kylä ja sen osat vuosisadan alkupuolella.

kojow, Timofejeff (Laakso, Pajunen, Simula, Timonen), Wasiljeff (Haapanen, Luhta, Rinnem Vihanta). Nimistä Hiekkaranta, Jokela, Oitti, Pajuranta, Pouta, Tahkola en tunne venäläistä, virallista nimeä.

Nurmilahden asukkaita olivat Bogdanoff (Heteranta, Sularanta), Kannel, Larionoff (Laine, Laivio), Lasaroff (Nieminen, Pihlaja, Salmela, Virtala) ja Nikulin (Kivimäki). Taloja oli kymmenen vuonna 1905 ja niissä 101 asujaa.

Röhön kylästä ja sen asukkaista on kirjoitettu Karjalan Heimossa vuonna 1991 sivuilla 96—100 ja 160—69. Kyläkuntaan kuului Röhön ohella myös Voikula eli Häme länteen Röhöstä sekä Suuriniemi. Röhössä oli vuonna 1905 asukkaita 228 ja taloja 28 ja Suuriniemessä yhden talon 7 asukasta. Aineistoni mukaan Leontjeffit käyttivät suomalaisia nimiä Alava, Laine, Leino, Ranta, Rinne ja Virta, Larionoffit nimiä Aalto, Aho, Hoikka, Laine, Larinen, Lehtimäki, Majakka, Lehto ja Niemelä. Lasareff/Lasaroff oli Koivisto ja Luoto, Lauhava, Laitinen. Luukkojeff oli Luukkonen tai Laakso. Petroff on Pinni tai Pekkanen ja Wasiljeffit nimillä Harju, Lahti, Lampi, Palokoski, Saari, Suviranta ja Visamaa. Arkistoista olen löytänyt Röhön kyläläisiä myös nimillä Koivula, Kuusela, Niemelä, Rantala, Tarassoff ja Vaara.

Hämeen (eli Voikulan) 18 talossa asui vuonna 1905 yhteensä 95 asukasta. Tiedossani on vain muutama nimi: Ahonen, Leskinen, Moissejeff (Piissi), Pajulampi (Saavin), Tarassoff.

Uhtuan pääkylästä itään Kierkkies (Kerkkieä) nimisessä paikassa oli vuonna 1905 13 asukasta kolmessa talossa, Feodoroff (Koivusaari), Laakso ja Tichanoff nimisiä. Jokiranta nimisiä asui myös Kerkkieässä.

Kerkkieästä itään Keski-Kuitin rannalla on Sipola eli Sippola, jossa oli 3 taloa ja niissä 14 asukasta ja siitä itään Kuusiniemi ja sen yksi talo 8 asukkaineen. Mahdollisesti sekä Sippola että Kuusiniemi kuuluivat yhteen kyläkuntaan.

Keski-Kuitin rantamilla on myös Tsiksan isohko kylä, jossa vuonna 1905 oli 119 asukasta 15 talossa. Asukkaiden nimistä tunnetaan Alanko, Ivanoff, Kuusinen, Paloniemi, Pölyni, Salo, Samoilloff

(Kuusela, Samoila), Wasiljeff, Yliranta.

Kauempana Keski-Kuitista itään ovat Mikkola (Pessari) ja Paloniemi. Mikkolan 1 talossa oli 12 asujaa, Paloniemessä 1 talo ja 7 asukasta. Nimiä löytyi asukkaille Mikkola ja Paloniemi. Virtarannan teoksista tunnettu Samon akka eli Houri Pavlov oli syntynyt Mikkolasta. (Virtaranta 1958 s. 294, 322, 514).

Samassa suunnassa kartalla on Jouhkola (Haikola). Siellä oli vuonna 1905 11 taloa ja 84 asukasta, muun muassa vapaustaistelija Aleks Aitenham, Jokela, Koski, Kupila, Matala, Multiainen, Luoto. Karjalan kansannousun arkistosta löysin lisäksi nimet Kusmin ja Stepanoff.

Uhtuan Stahveilassa taloja oli 3 vuonna 1905 ja asukkaita 26. Stahveilan ovat ilmoittaneet kotikyläkseen Hotejeff (Kivisalmi), Lampinen, Mäkelä ja Veräjakorva.

Olen esittänyt tässä tietoja

pääasiassa arkistoista keräämästäni aineistosta ja Iivo Härkösen ja Pertti Virtarannan teoksista. Vienan-Karjalaa käsittelevää kirjallisuutta on tallella kaikissa suurissa kirjastoissa, yliopistojen kirjastoissa, maakuntakirjastoissa, yleisissä kirjastoissa ja arkistojen kirjakokoelmissa. Ns. vapaakappalekirjastot talentavat lakisäätteisesti kaiken suomalaisen kirjallisuuden. Helsingin yliopiston kirjasto on heimokirjallisuutemme osalta täydellisin. Kirjaston Neuvosto-Karjala-kokoelma sisältää Petroskoissa painettua Karjalaa koskevaa kirjallisuutta ja myös muualla Neuvostoliitossa Karjalaa varten julkaistuja teoksia.

Tämänhetkisestä aineistostani olen saanut kerätyksi hyvin vähän perhe- ja sukukonaisuuksia. Pakolaisluettelossa on silloin tällöin mainittu äidin mukana tulleet alaikäiset lapset. Harvoin on

vaimon tai lapsen nimeen liitetty isän nimeä. Yksityisistä henkilöistä saa usein tiedon, mistä kylästä ja minkä ikäisiä he ovat, välistä myös syntymäajan, tietoja armeija-ajasta, osanotosta taisteluihin, kansakoulun käymisestä, armeijakoulutuksesta. Joskus on mainittu lähiomainen, tai asianomaisen ammatti. Pakolaisluetteloissa monen entisen maanviljelijän ammatti on muuttunut työmieheksi. Kauppias, kauppa-apulainen on tunnetusti monen karjalaisen ammattina.

Vaikuttaa siltä, että tietojen saaminen sukutauluiksi asti riippuu kunkin suvun hallussa olevista sukutiedoista, joita esimerkiksi oman sukuni piirissä ei ole säilynyt kuin kolmen tai neljän polven ajalta. Kiireesti pitäisi haastetella niitä, jotka vielä tarjoavat suuren haasteen hiljattain perustetun Uhtua-seuran ja muiden pitäjaseurojen toiminnalle.

IRJA RÄMÄ

Karjalaisia tšastuškoja — lyhytpajoja

Tämä laululaji on levinnyt Karjalassa noin XIX vuosisadan puolivälissä — nimittäin Pohjois- ja Etelä-Aunuksessa sekä Tunkualla. Vienan Karjalassa niitä ei tunneta. Oletettavasti ne ilmestyivät Karjalaan venäläisen lauluperinteen vaikutuksesta. Alunperin ”lyhytpajot” olivat nuorten lauluja.

Niinpä Iivo Härkönen Etelä-Aunuksessa tehdyissä talennuksissaan v. 1901 merkitsee ne ”tyttöjen lauluiksi”. Niiden sisältö koskettelee nuorten elämää ja elämyksiä ja perusaihepiiri on: rakkaus, ero, pettymys, morsiamen ja anopin (usein tulevan, oletetun anopin) suhteet, joskus poikien pilkkaamista ym. Niiden sisältö saattoi olla hyvinkin vakava; joukossa on ryhmä niin sanottuja häätšastuškoja — joita esitettiin häiden taikka kosimisen yhteydessä.

1. *Avua, mami, sarai veräi, sulahaizet tullah. Vastoa, veikki, vesselembäh, enzimäizet ollah.*

2. *Pleti, mami, kassaine da pane ruskei lentaine. Libo pleti igäine, libo dostali kerdaine.*

Tšastuškoja pajatettiin nuorten kisapaikoilla, illatšuuissa elikkä bessodoissa. Jos oli sellainen mahdollisuus, niitä säesti balalaikka, harmonikka. Mutta sointuivat ne ilman sitäkin, niiden säestyksellä tanssittiin — pläšittih” — ja kisattiin.

Usein lyhytpajo syntyi hetkessä, jonkin tositapahtuman aiheuttamana tai johdosta. Usein niissä saattoi ilmestyä tiettyjen henkilöiden nimet, järvien ja kylien nimityksiä ym. Niitä pajatetaan nykyään sekä karjalan että myös venäjän kielellä.

Vuonna 1985 ilmestyi ensimmäinen karjalaisten tšastuškojen/lyhytpajojen kokoelma — Karelskije tšastuški, joka sisältää yli 300 tekstiä. Sen valmisti Terttu Koski.

Aika muuttuu ja sen mukana kansan elämä. Unohdukseen jäävät entiset perinteiset laulut ja tavat. Vähitellen väistyy kansan keskuudessa myös lyhytpajo. Nuoriso niitä ei enää omaksu eikä peri, kun taas keski-ikäiset naiset laulavat mielellään, suurella innostuksella. Ne muistuttavat heitä nuoruusvuosista, rakkaista ystäväistä... Niinpä Vieljärvellä v. 1984 yhdellä istuimella naururia sammuttamatta onnistui nauhoittaa Anna Jegoro-

valta 79 tšastuškaa.

Esittämämme sikermän nauhoitimme toissakesänä (1991) Ylälehen/Joven kylässä Nina Sergejevalta ja Anni Tirkkoselta. Keruumatkasta olemme kertoneet Karjalan Heimon palstoilla jo aiemmin (9—10/1991).

NINA LAVONEN,
SANDRA STEPANOVA
kansanrunouden tutkijat
Petroskoi

Osta, mami, uuzi ploatt'u roozovoidu šulkuu. Viijen vuvven nejstän, da eule brihas tolkkuu.

Minul mami nenga sanoi: šuorii, tytär, šulkuloih. Hot' šuorinnen piikoiloih vältäy Voaran veikkoloih.

Paikku tšoma, paikku tšoma, rannat on vie tšomembat. Peša tšoma, Peša tšoma, Vaša on vie tšomembi.

Syötä, mami, syötä, mami, peäli pangu voidu. Eigo tule sulhaizikse Fed'oin Pešan poigu.

Kullan moamo viešin työndi: neveskäkse ota en. Minä kaksi vastah työniin: tulen da ni varoa en.